

За наукові КАДРИ

Орган партбюро, ректорату, комітету ЛКСМУ та профкому
Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова

№ 6 (638)

ЧЕТВЕР,

25

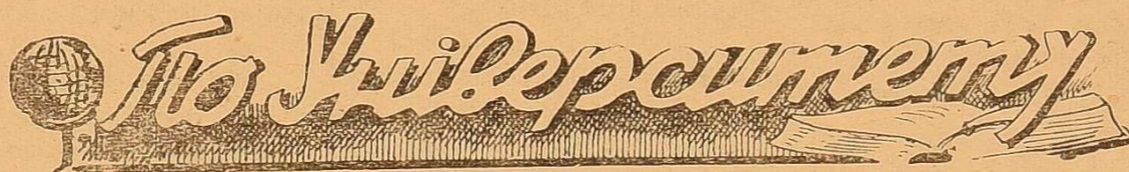
ЛЮТОГО

1960 року

Ціна 20 коп.

ГОТУЮЧИСЬ ГІДНО ВІДЗНАЧИТИ ЗНАМЕННУ ДА-
ДЮ, ВЧИТЕЛЯ І ОРГАНІЗАТОРА НАШОЇ ПАРТІЇ, ТВОРЦЯ
ПЕРШОЇ В СВІТІ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ ДЕРЖАВИ ВОЛО-
ДИМИРА ІЛЛІЧА ЛЕНІНА, МИ МОБІЛІЗУЄМО ВСІ СВОЇ
СИЛИ НА ВИКОНАННЯ ВЕЛИКИХ ЛЕНІНСЬКИХ ЗАПО-
ВІТІВ».

(Із привітання ХХІ з'їзду КП України Центральному Комітетові
Комуністичної партії Радянського Союзу).

Це заслуговеє наслідування

Те, про що ми зараз розповімо, відбулося на ІІ курсі історичного факультету, на комсомольських зборах. Обговорювали питання про роботу лекторської групи. Недоліки в роботі лекторів були піддані серйозній критиці, обговорювалися шляхи їх усунення. Тут комсорг курсу Петро Клішевський запропонував:

— Від імені бюро нашого курсу я пропоную кожному з нас підготувати по 2—3 лекції на різні теми.

Так і вирішили. Комітет комсомолу видасть всім студентам посвідки на право читати лекції перед населенням. Під керівництвом викладачів П. Й. Каришківського та І. Д. Головка студенти підготують лекції на різноманітні теми: атеїстичні, про моральне обличчя радянської людини і т. д.

Зараз Іван Устинов уже закінчує роботу над лекцією «Про життєвий шлях комсомолу», а Віталій Толстиков — над лекцією «Від комуністичних суботників до бригад комуністичної праці».

Недавно на курсі організовано атеїстичний гурток (керівник — І. Д. Головка). Члени гуртка Павло Вдовиченко, Світлана Роктанен, Леонід Майоров скоро виступлять з лекціями перед студентами, а влітку — перед населенням.

Цінну ініціативу дружокурсників підхопили студенти всього факультету.

ЗВІТ ДЕКАНА

12 лютого на історичному факультеті відбулися загальні збори, на яких розглядалося питання про стан навчально-виховної роботи на факультеті. Декан факультету К. Г. Мигаль підбив підсумки зимової сесії. В порівнянні з 1958—1959 навчальним роком в цьому році досягнуто кращих успіхів. Під час минулорічної зимової сесії було 7,6 проц. невстигаючих, а під час цієї сесії — 4 проц. Відмінників було 14,3 проц., а зараз — 17 проц. Збільшилась кількість студентів, які склали сесію на «добре» та «відмінно».

Серед студентів, які не склали по одному або по два предмети, — Шойхет, Попсуєва, Сичевська, Степанова, Магденко, Сапожнікова, Фролова, Акшенцева.

Доповідач вказав на причини неуспішності цих товаришів: незадовільне ставлення до навчання, недостатня увага до питань навчання з боку партійних, комсомольських та профспілкових організацій, погана робота агітаторів в групах.

В обговоренні доповіді взяли участь тт. П. Г. Чухрій, І. Д. Головка, О. П. Дроздова, Л. Луценко, Г. Бабич, Г. Гетьман, В. Красильников, Д. Батуєв, Л. Калинович.

Хвиля зборів прокотилася по інших курсах. В рішеннях зборів записано: «Кожному студентові підготувати 2—3 лекції і виступити з ними перед населенням міста і області». Третьюкурсник О. Зелінський зразу після зборів приступив до роботи над лекцією: «Комсомол в роки громадянської війни на Одещині». Прийде літо, і його односельчани слухатимуть перед початком концерту цікаву лекцію.

А скільки буде прочитано студентами університету лекцій на Вінничині, Миколаївщині, Кіровоградщині, якщо ініціативу істориків буде підхоплено!

Ю. ШЕПЕЛЄВ.

60 років з дня народження

10 лютого минуло 60 років з дня народження і 40 років трудової науково-педагогічної і громадської діяльності завідуючого кафедрою історії КПРС, кандидата історичних наук, доцента Івана Григоровича Леонова. І. Г. Леонов пройшов великий і славний життєвий шлях.

В нашому університеті Іван Григорович ось уже п'ять років завідує кафедрою історії КПРС, вміло організовуючи наукову і навчально-методичну роботу кафедри.

За ці роки кафедра зміцніла в організаційному, педагогічному і

Недавно відбулося засідання партійного бюро університету, на якому обговорювалося два питання: «Про роботу наукової бібліотеки» і «Про роботу студентських комітетів при гуртожитках».

З доповідями в першому питанні виступили тт. М. В. Павлюк та І. Г. Леонов. Вони відзначили, що колектив наукової бібліотеки, виконуючи Постанову ЦК КПРС «Про стан і заходи поліпшення бібліотечної справи в країні», провів чималу роботу для покращення роботи бібліотеки.

Бібліотека обслуговує студентів, аспірантів і наукових працівників інших вузів, учнів і викладачів се-

редніх і спеціальних учбових закладів, інженерно-технічний склад і робітників підприємств м. Одеси. Працівники бібліотеки розробляють лекції з бібліотечної справи.

Співробітники університету створили «Путівник по науковій бібліотеці». Підготовлено до друку другий випуск бібліографічної серії праць ОДУ — «Систематичний покажчик до періодичних видань Одеського університету».

Колективі бібліотеки було вказано і на ряд недоліків, наявних в його роботі. Необхідно, зокрема, поліпшити роботу наукової ради бібліотеки, послити творчий контакт з професорсько-викладацьким складом кафедр і факультетів, налагодити комплектування бібліоте-

ки всіма видачами УРСР і т. д.

При обговоренні питання про роботу студентських комітетів при гуртожитках № 1 і № 2 було відзначено, що в обох гуртожитках налагоджено самообслуговування студентів, мало трапляється випадків порушення порядку чергувань і несумлінного прибирання приміщення. Але в роботі студкомів мають місце істотні недоліки: мало лекцій і бесід, нерегулярно виходить стінгазета і т. д.

Партійні і комсомольські бюро факультетів повинні подавати активну допомогу студкомам в їх роботі. Необхідно розробити положення про студкоми, залучити до їх роботи викладачів.

В партійному бюро

Деякі підсумки екзаменаційної сесії

Наслідки минулої сесії багатьма своїми рисами відрізняються від зимових сесій попередніх років. Є чимало і добрих, і поганих відмінностей. Але найхарактерніша риса полягає в різкому, контрастному відриві успішності студентів заочного відділу від успішності студентів вечірнього і денного відділів стаціонару. Про це переконливо свідчить наведена таблиця¹.

Нам здається, що висока успішність студентів заочного відділу в основному пояснюється тим, що переважна їх більшість працює в школі вчителями географії та інших предметів, лаборантами тощо. Ця думка підтверджується й тим фактом, що найбільший процент шкільних працівників вчиться саме на першому курсі, на який припадає й найвища успішність². Чим меншою стає питома вага працівників школи на старших курсах, тим нижчою стає й академічна успішність. Очевидно, висновок з цього положення — приймати на заочний відділ більше шкільних працівників.

Порівняно низька успішність студентів денного відділу стаціонару, особливо першого і другого курсів, в основному пояснюється відсутністю систематичної, наповненої роботи студентів на протязі семестру. Заходи, які вжи-

ваються для контролю і стимулювання самостійної роботи студентів першого та другого курсів — колоквиуми, семінари, практичні вправи, домашні завдання, тематичні консультації, — очевидно недостатні. Кафедрам і громадським організаціям треба здійснювати всі можливі форми індивідуального контролю за роботою студентів.

Мені здається, що одним з найкращих засобів стимулювання систематичної роботи студентів є дальше збільшення іспитових вимог. Зокрема, з семестру в семестр слід сміливіше й ширше замінити іспити за білетами іспитом-бесідою. Бесіда дає можливість виявити знання студента не формально, а по суті, визначити систематичність і глибину його знань, вміння пов'язувати матеріал вивченої науки з матеріалами споріднених наук і з практикою. Іспит-бесіда унеможливить користування шпаргалками і привчить студента до творчої полеміки. Правда, кількість відмінних та добрих оцінок при цьому зменшиться, але вони відповідатимуть справжнім знанням студентів. Практика проведення таких іспитів об'єктивно себе виправдає.

Доцент О. М. СМІРНОВ,
декан географічного факультету.

ВЕЛИКЕ СПАСИБІ

(ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ)

Мені пощастило. Після приємно швидкої їзди на попутній машині я відчув специфічний різкий запах лікарні, в той час коли кілька моїх супутників по автомашині вже не могли нічого відчувати... ніяких запахів... і ніколи не зможуть. В моєму стані потрібна була якнайшвидша медична допомога. І вона зразу ж була подана хірургом Вірою Андріївною Жмайло. Золотих рук, великого материнського серця цієї людини я ніколи не забуду. Моя мати дала мені життя, а нещасний випадок майже забрав його, та Віра Андріївна вирвала мене з обіймів смерті, повернула до життя. Я ніколи цього не забуду. У мене тепер дві матері...

Пригадуючи довгі і важкі дні свого перебування в 13-му відділенні обласної клінічної лікарні, не можу забути того сердечного піклування, яким я був оточений. Мої товариші-однокурсники весь час приходили до мене в лікарню, вони неначе вливали мені свої сили, зміцнювали мою любов до життя, прискорювали щасливе видужання. Викладачі хімфаку Надія Львівна Оленович, Віра Миколаївна Єфімова, Андрій Іванович Позігун, Ганна Іванівна Гаврильченко, Олександр Олександрович Морозов, Гліб Євгенович Дмитрієвський, секретар парторганізації університету Леон Хачикович Калуст'ян також часто приходили до мене в лікарню. Велике-велике спасибі вам, дорогі мої старші товариші, за ваше шире піклування про моє здоров'я, за ту моральну підтримку, яку подали ви мені у важкі для мене дні.

Дуже радісно на душі, коли усвідомлюєш, що поряд стільки прекрасних людей, коли кожною клітиною тіла відчуваєш красиве життя довкола, знаєш, що можеш бути його учасником — і поспішаєш до нього.

Петро ІВАНЧЕНКО,
студент ІІ курсу хімічного факультету.

	% студентів, які склали всі іспити на «відмінно»	% студентів, які склали всі іспити на «добре» та «добре»	% відмінних оцінок	% добрих оцінок	% задовільних оцінок	% незадовільних і неатестованих
1) Заочний відділ . . .	16,6	47,6	35,2	49,4	15,4	—
Вечірній відділ . . .	—	34,2	14,7	40,2	40,2	4,9
Денний відділ . . .	7,5	42,1	26,8	52,7	18,7	1,8
2) Заочний відділ . . .	53,9	30,8	57,7	34,6	7,7	—
Денний відділ . . .	3,3	12,2	18,9	27,3	45,4	8,4

В. І. ЛЕНІН— засновник Радянської держави

Велика Жовтнева соціалістична революція в Росії мала вирішальний вплив на долю всього людства, на весь хід світової історії, знаменуючи собою корінний поворот від старого капіталістичного світу до нового — соціалістичного, вона заподіяла смертельну рану імперіалізму, розхитала і послабила його ґрунти і тим полегшила боротьбу міжнародного пролетаріату проти капіталізму.

Після перемоги Жовтневої революції імперіалісти 14 держав намагалися ще в колісці задушити молоду Радянську республіку. Але біля коліски стояла чуйна і доповідна мати — Комуністична партія, керівана Леніном. Вона очолила боротьбу радянського народу проти зовнішньої і внутрішньої контрреволюції.

З перших днів існування Радянської країни В. І. Ленін, очоливши Центральний Комітет і уряд, з усією властивою йому енергією віддається справі будівництва нової соціалістичної держави. Ленін рішуче викривав і громив ворожі спроби посіяти в народі невіру в перемогу соціалізму. Вірячи в народ і вважаючи його творцем історії, Володимир Ілліч Ленін не лише теоретично обґрунтував можливість перемоги соціалізму в нашій країні, але й вказав пролетаріатові і всім трудящим шляхи і засоби досягнення цієї великої мети.

В. І. Ленін розробив науково обґрунтовану програму перетворення Росії убогої і безсилої в могутню і багату, Росії економічно відсталої в могутню індустріально-колгоспну державу. Ця програма передбачала соціалістичну індустріалізацію країни, величезний розвиток важкої промисловості, електрифікацію всього народного господарства, проведення в життя кооперативного плану, перетворення сільського господарства країни на соціалістичних началах, здійснення культурної революції.

Ленінізм учить, що єдиною матеріальною основою соціалізму і комунізму може бути лише велика промисловість, здатна реорганізувати і землеробство, що лише тоді, коли країна буде електрифікована, коли під промисловість, сільське господарство і транспорт буде введена технічна база сучасної великої промисловості, лише тоді буде досягнуто остаточної перемоги.

В. І. Ленін вказав нашій партії шлях залучення багатомільйонних мас селянства до активної участі в будівництві соціалізму. Це шлях кооперування сільського господарства. Здійснюючи ленінський кооперативний план, використовуючи могутність соціалістичної індустрії, партія підняла мільйони трудящих селян на соціалістичне перетворення сільського господарства.

Керуючись вказівками В. І. Леніна, радянські люди під керівництвом своєї рідної Комуністичної партії в короткий історичний строк перетворили нашу країну з аграрної в могутню індустріально-колгоспну державу.

М. С. Хрущов, виступаючи 23 листопада 1959 року на нараді по енергетичному будівництву, говорив: «Коли б Володимир Ілліч Ленін міг побачити те, що зробив народ, які він творить чудеса, перетворюючи свою вільну країну, він зняв би шапку і низько вклонився...»

...Великі ідеї Леніна, його геніальний план електрифікації краї-

ни, плани будівництва комунізму живуть і будуть жити, наснажуючи нашу партію, наш народ на нові героїчні подвиги в ім'я досягнення нашої кінцевої мети». («Правда». № 347, 1959 р.).

Керуючи Радянською державою, Ленін турбувався про розвиток вітчизняної науки, про впровадження в народне господарство останніх досягнень техніки. Він гаряче підтримував вчених-новаторів, піклувався про створення необхідних умов для їх наукової роботи.

Створюючи державу нового типу, В. І. Ленін з особливою силою підкреслював роль Комуністичної партії, як керівної і спрямовуючої сили в системі диктатури пролетаріату. Ленін створював партію, сильну єдністю своїх рядів, нерозривним зв'язком з народом, озброєну творчим марксизмом.

Виняткову увагу Ленін приділяв зміцненню міжнародного становища Радянської держави. Він неодноразово відзначав, що Радянська держава стоїть на позиціях захисту миру і встановлення ділових зв'язків з усіма країнами. Ленін виходив із можливості тривалого мирного співіснування СРСР і капіталістичних держав. Політиці капіталістів, політиці грабежу і насильства, Радянський уряд, керіваний Леніном, протиставляв політику миру і незалежності всіх народів.

Грунтуючись на ленінських принципах співіснування різних суспільних систем, Комуністична партія і Радянський уряд ведуть послідовну боротьбу за збереження і зміцнення миру в усьому світі. Створений Леніном Радянський Союз є оплотом миру і безпеки народів, йде в авангарді боротьби проти сил імперіалістичної реакції і агресії.

Поїздка М. С. Хрущова в США є новим яскравим заходом миролюбної політики нашої великої Батьківщини і має неопіненне значення в боротьбі за зміцнення миру в усьому світі.

Побудова соціалізму в СРСР є наслідком виконання мудрих заповітів Леніна, результатом великої організуючої і спрямовуючої діяльності Ленінської Комуністичної партії, результатом героїчної праці великого радянського народу. Підводячи підсумки величезним перемогам, які одержав наш народ за роки Радянської влади, М. С. Хрущов з високої трибуни XXI з'їзду з гордістю заявив, що ми побудували соціалізм повністю і остаточно і що наша країна вступила в новий період свого розвитку — в період розгорнутого будівництва комуністичного суспільства.

«Те, чого досяг наш народ за роки Радянської влади, — говорив М. С. Хрущов на III з'їзді радянських письменників, — дивує, потрясає світ. Радянська країна після XXI з'їзду партії перебуває на такому високому і хорошому піднесенні, що відразу важко знайти слова, які б передали величчю того часу, який ми переживаємо...»

Радянська держава, в якій знайшли найяскравіше втілення ідеї ленінізму, є найбільш міцною і могутньою державою світу, вона заслужено очолює зростаючу і міцніючу соціалістичну систему.

Доцент Д. М. ЩЕРБАКОВ.

До 42 роковин Радянської Армії

Л. КОЛЕСНИКОВ

Рассказы гвардии майора Герасимова

„ЧЕРТОВ ХОД“

На последних учениях я едва не посрамил чести гвардии. Случилось так, что «противник» отрезал нас от основных сил и прижал к самому Дунаю. Основная беда — связи не было. Матросы дважды пытались пробиться к своим, потому я с ними отправился, и... еле ноги унесли. Плохо дело! И главное — выхода никакого придумать не могу. Вдруг точно молния у меня в мозгу сверкнула...

Прошу командира выделить ребят посмелее и покрепче, катушки с проводом приготовить. План мой был прост. В войну я здесь всю местность по-пластунски измерил. Мы однажды старинным подземным ходом прошли под расположением фашистов и свалились на них, как снег жарким летом. Окрестили мы этот ход Чертовым — уж больно он мрачен и запутан. Вот я и хотел повторить маневр.

Вход — узкую нору в расщелине по-над самым Дунаем — нашел я сравнительно быстро. Вползли мы туда, фонариком светим...

Светлое пятно вскоре наткнулось на второй тоннель: основной ход разветвлялся в этом месте. Задумался: хоть убей, не вспомню, куда надо идти! А то забредешь...

Совсем тоскливо стало. Неужели сбиты назад? Однако, слышу, зовут меня:

— Товарищ гвардии майор, буквы здесь на скале.

Два фонарика скрестили свои лучи на отвесной плите. Смахнули мы с нее пыль. Матрос наклонился и прочел:

— По велению Суворова... фельдмаршала мы нору сию в земле открыли и пошли в зад крепости ратной злого врага российского... Крепость сняя Измаил...». Дальше не разобрать.

— Все ясно, — облегченно вздохнул я. — Теперь ниже смотри и левее.

Матрос оячь читает: — «По пути суворовских чудобогатырей мы, гвардейцы-дунайцы, прошли здесь в тыл гитлеровцам. Герасимов, Захаров... 1944 год».

— Товарищ гвардии майор, — поприсил матрос, — разрешите задержаться на минутку.

Поднял он острый обломок и нацарапал что-то на стене. Пригляделся я и прочел:

«Мы, молодые матросы, потомки суворовских чудобогатырей и братья гвардейцев-дунайцев, прошли здесь во главе с гвардии майором Герасимовым в 1956 году».

— Это вы совсем излишне, — тихо сказал я.

Подземная линия связи, наведенная нашими руками, отказов не знала.

ГЕОРГИЕВСКИЙ КРЕСТ

Интересный народ, молодые матросы! Ребята, хотя и зеленые в военных вопросах, однако, по всему заметно, подождут они скоро наших отличников. Все им интересно, до всего хотят докопаться. До меня вот и то добрались...

«Так и так, — говорят, — товарищ гвардии майор, интересно нам бы знать, за что вас Николай второй георгиевским крестом наградили?»

Опешил, признаться, я от такой постановки вопроса. Потом догадался в чем тут дело.

В клубе у нас фотовитрина вете-

ранов войны имеется. Есть там и мой снимок. Запечатлен я в полной парадной форме со своими орденами и медалями. И точно, внизу, под наградами, «георгий» четвертой степени.

Улыбнулся я.

— Плюньте, — отвечаю им, — на русских царей. А «георгием» я действительно награжден и горжусь этой русской воинской наградой.

В 1944 году наш отряд морской пехоты гнал на танках фашистскую дивизию. Дивизия эта имела какое-то хищное название и довольно точное: стоило ей задержаться где-либо, погром гитлеровцы устраивали страшнейший.

Оторвался этот «Ягуар», или «Леопард», от нас и по своей скверной привычке осел в маленьком болгарском городишке. Закрепиться они, однако, не успели. В этом мы им горячо посодействовали. А за городом, наконец, их перехватили и оставили от дивизии одно название.

Когда спала боевая горячка, на площади собрались болгары. Повсюду красные флаги, счастливые, улыбающиеся лица.

Моряками командовал я. Неожиданно ко мне подошла делегация стариков. Белобородые, сгорбленные. Каждому, видно, лет по сто. Первый старик поклонился и сказал, чисто выговаривая русские слова, что болгары от всего сердца благодарят русских братьев за спасение от фашистов.

— Общество наше решило, — продолжал старик, — наградить советского командира георгиевским крестом. Крест этот — русского солдата, раненного на Шипке в боях за свободу и независимость Болгарии, умершего и погребенного здесь.

Взволнованный, я вытянулся перед стариком, как перед маршалом. Он приколол мне на грудь потускневший от времени крест, обнял, троекратно поцеловал. Затем мне вручили именную грамоту, в которой удостоверялось награждение.

Разве вы не гордились бы такой наградой?

АЛЕНУШКА

Побывал я не так давно в Севастополе. Загружен делами был по горло, однако не удержался — съездил на Сапун-гору. День был солнечный, — еще издали я увидел эту памятную многим солдатам и матросам вершину.

С бьющимся сердцем поднялся к обелиску Славы. Мое внимание привлек домик-музей. Туда-то я и направился по дорожке, аккуратно выложенной гравием.

Я остался один. Вокруг разлилась торжественная тишина. Далеко туманились в дымке горы, внизу светили квадраты домиков и правильно раскинулись виноградники.

Стою, волнуясь, вспоминаю. События обороны Севастополя проходят перед глазами как наяву. В ушах будто грохот взрывов, я даже пригнулся и поймал себя на желании соскочить по старой памяти в ближнюю воронку.

Что-то зашуршало позади меня. Оглянулся я и вздрогнул от радости: на дорожке резвилась девочка лет трех.

Познакомилась. Зовут ее Алenuшка. Нашел я в кармане конфетку и угостил Алenuшку. Она блестяла на меня вишенками глаз и, довольная, побежала к обелиску.

Хорошо, понимаете, у меня на сердце стало. Здесь, на горе смерти, где месяцами нельзя было из окна выглянуть, играет сейчас обыкновенная девочка Алenuшка.

Разве это была не самая горячая мечта нас, оборонявших Севастополь в 1942 году?

Играй, Алenuшка, спокойно. Ты не будешь уже знать, что эта гора называлась солдатами горой смерти.

Университетський скульптор П. Г. Іванов закінчив роботу над скульптурою: «Схаменіться», яка розповідає про трагедію Хіросіми.

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

В будинку, де жив поет

Вперше мені довелося цього року побувати в Ленінграді і виступити з доповіддю на Всесоюзній Некрасовській конференції.

Конференція провадилася в літературно-меморіальному музеї Некрасова, влаштованому в квартирі, де два десятиріччя жив поет, де знаходилась редакція «Современника» і «Отечественных записок».

В закінченій мною кандидатській дисертації про Рильського, перекладача російських поетів, є розділ про переклади, зроблені ним з Некрасова. Ідучи від цього розділу, я підготувала доповідь на ширшу тему: «Некрасов в перекладах українських радянських поетів». З нею я і виступила на конференції.

Окреме засідання було присвячене зв'язкам Некрасова з українською літературою. Воно відкрилось доповіддю доцента нашого університету А. В. Недзвідського «Некрасов і Марко Вовчок». Це розділ з його багаторічних студій над Марко Вовчком та її літера-

турним оточенням. Доповідач навів ряд нових, ще неопублікованих матеріалів про дружні зв'язки не лише з Некрасовим, але й з усім некрасовським колом: сестрою поета Ганною Буткевич, Єлісеєвими, Єраковими та іншими. Він прочитав також вірші сина письменниці Богдана Марковича, написані в некрасовському дусі, а також висловлювання його про великого поета.

Другу доповідь зробила випускниця нашого університету Л. Л. Ленюк на тему: «Старицький і Некрасов». Вона розкрила творчість Старицького — першого українського поета Некрасовської школи. Доповідь Ленюк була виголошена українською мовою.

Ті, хто брав участь в обговоренні, дуже схвально відзивались про ініціативу Одеського університету, який першим розгорнув всебічне вивчення зв'язків Некрасова з українською літературою.

Ольга ЛАРІОНОВА.

На з'їзді географів

З 30 січня по 7 лютого в Києві працював 3-ій з'їзд Географічного товариства СРСР.

Українським географам випала честь прийняти й улаштувати всіх учасників з'їзду, в тому числі і зарубіжних гостей. Ще більш важливим було забезпечити бездоганну організацію роботи 6 симпозиумів: «Роль географії у вивченні, використанні, охороні та відновленні природних ресурсів СРСР»; «Природне (фізико-географічне) районування країни для цілей сільськогосподарства»; «Економічне районування СРСР»; «Загальна теорія та практичне застосування методів ландшафтознавства»; «Водно-тепловий режим земної поверхні»; «Стан вивчення географії в середній та вищій школі в зв'язку з реформою середньої та вищої освіти».

Київський колектив географів виправдав наші сподівання. 3-ій з'їзд Географічного товариства пройшов на високому ідейно-політичному та науковому рівні.

Урочисте відкриття з'їзду відбулося о 16 годині дня 30 січня у залі засідань Київської міськради.

Робота симпозиумів та дискусії відбувалися в приміщеннях держуніверситету.

В роботі з'їзду брали участь близько 250 делегатів та понад 500 чоловік гостей. Приємно відзначити, що делегація Одеського відділу Географічного товариства була однією з найбільших на з'їзді. До складу нашої делегації, яка нараховувала 30 чоловік, входили вчені, вчителі, лаборанти, студенти.

З'їзд високо оцінив роботу українських і, зокрема, одеських географів у справі фізико-географічного районування для потреб сільськогосподарства. В обговоренні важливих теоретичних проблем географічної науки взяли участь члени одеської делегації доценти С. Т. Білозоров, Н. І. Блажко, К. Е. Повітчана, О. М. Дроздов, Т. П. Федорченко, Г. О. Мішенко, викладач Л. К. Кікоїн та інші.

В рішеннях з'їзду особливо підкреслювалась необхідність поглиблення комплексних досліджень природи та господарства. Було створено координаційні комісії ландшафтознавства (природні комплекси) та районування СРСР.

3-ій з'їзд Географічного товариства продемонстрував вірність передової радянської географічної науки традиціям та ідеям видатних вітчизняних вчених В. В. Докучаєва, Н. П. Семенова-Тяншанського, О. І. Воейкова, Ю. М. Шокальського, В. О. Обручева, Л. С. Берга, Г. І. Танфілєва та багатьох інших. Географічне товариство, засноване 115 років тому у Петербурзі, тепер перетворилося у найбільшу в світі суспільно-масову організацію, яка об'єднує біля 10 тисяч чоловік.

О. М. ДРОЗДОВ,
кандидат географічних наук.

*«Шопен! Ніжний геній гармонії!
Яке серце, що його полюбило, як
душа, що з ним зріднилася, не
здригнеться, почувши його ім'я, як
при спогаді про якусь вищу істоту,
з якою їй випало щастя зустрітись!»*

Так писав великий угорський композитор Франц Ліст про генія польської музики.

Геніальна творчість Шопена — найвеличніше завоювання польської національної музики. Його чудової краси мелодії, напоєні інтонаціями польських народних танців і пісень, гаряче любимо як знавцями музики, так і простими людьми.

Ось що писав у своєму щоденнику Тарас Шевченко, повертаючись із заслання влітку 1857 року, коли в нічні години слухав, їдучи на волзькому пароплаві, гру на скрипці буфетника з кріпаків Олексія Панова: «...Он извлекает волшебные звуки, в особенности в мазурках Шопена. Я никогда не слушаю этих общеславянских, сердечно-глубоко-унылых песен. Благодарю тебя, мой крепостной Пазанин... Из твоей бедной скрипки вылетают стоны поруганной крепостной души и сливаются в один протяжный, мрачный, глубокий стон миллионов крепостных душ».

Твори польського генія звучать над древньою Волгою, їх з захопленням слухає великий український поет, а грає їх невідомий російський скрипач — і обом ця музика близька й дорога, як голос рідної слов'янської країни. Все це

Величезна музикальна обдарованість Фредеріка Шопена проявилася ще в ранньому дитинстві. Вже в 1817 році було видано полонез семирічного хлопчика. Познайомившись з юнацькими варіаціями Шопена, видатний німецький композитор Роберт Шуман вигукнув: «Шапки геть, панове, перед нами — геній!». В 19 років Шопен був уже відомим композитором і кращим піаністом Польщі. Великий дар художника Шопен присвятив одному інструментові — фортепіано, знайшовши в ньому цілу палітру невідомих раніше і ніким не перевершених нових звучань, що поєднують виразність і красу людського голосу і колоритність оркестру.

1810

**„ТАМ СЕРДЦЕ МОЄ,
ДЕ ВІТЧИЗНА МОЯ“**

1960

До 150-річчя
з дня народження
Ф. ШОПЕНА

Тісний зв'язок композитора з народом яскраво проявляється в тематиці його творів, в програмності його музики, яка з граничною ясністю і виразністю відбивала події з життя польського народу, що довго і самовіддано боровся з силами реакції. Під впливом повстання в Польщі в 1830 р. Шопен створив геніальний, сповнений полум'яним диханням боротьби дванадцяти етюд, названий «революційним». В цій мужній поемі про одну з героїчних сторінок польської іс-

**ВЕЛИКИЙ СВЕЦЬ
ПОЛЬСЬКОГО НАРОДУ**

«...Шопена серце з нашими говорить».

М. Рильський.

говорить про глибокий демократизм і справжню народність мистецтва Шопена.

Російська піаністична школа створила найбільш цілісну й плідну традицію тлумачення творів Шопена. Ця традиція бере свій початок від великих російських піаністів М. Балакірева та А. Рубінштейна і послідовно розвивається в радянській піаністичній школі, набуваючи у грі Ігумнова і Нейгауза, Софроницького і Ріхтера та цілої плеяди молодих радянських артистів нової глибини й сили художньої виразності.

Безсмертні мелодії Шопена звучать в усіх кутках нашої неосяжної Батьківщини: з театральних сцен, у філармоніях, в робітничих та сільських клубах. Його музику виконують і професіонали-музиканти, і любителі.

Дуже сильні традиції Шопена серед польських композиторів — від С. Монюшки до К. Шимановського та передових майстрів музичної культури Народної Польщі.

Нова демократична Польща глибоко шанує свого великого сина.

В роки окупації польські патріоти сховали урну з серцем Шопена і берегли її до визволення Польщі переможною Радянською Армією. 17 жовтня 1945 року, в день річниці смерті Шопена, урна була ур-

чисто повернута на своє місце, в один із варшавських костелів.

1960 рік оголошено на батьківщині композитора «Шопенівським роком». До програми цього року входять шостий міжнародний конкурс піаністів імені Фредеріка Шопена, міжнародний з'їзд музикознавців, міжнародний конкурс науково-дослідницьких праць про Шопена, 15 шопенівський фестиваль, цикл концертів у Польщі і за рубежом із творів Шопена у виконанні польських артистів.

Ми, радянські люди, любимо Шопена, великого поета польської музики, геніального художника-патріота.

В 1958 році, під час перебування за кордоном, видатний український поет і академік Максим Тадейович Рильський створив натхненний вірш, присвячений пам'яті великого музиканта. Вірш увійшов у збірку «Далекі небосхили». Ось що пише М. Рильський у своїй книзі:

«Ми вилетіли за маршрутом Москва — Варшава — Брюссель — Париж, з пересадками в Варшаві і Брюсселі. У Варшаві були години зо три, що й дало нам змогу поїздити по місту, де я, як «варшавський старожил», показував супутникам і чудесні парки в Лазенках та при Бельведері, і відбудоване «точно так, як було» «Старе Мя-

сторії відчувається бойовий заклик, пристрасний протест проти царизму, що душив і знищував все живе.

«Твори Шопена — це гармати, сховані у квітах», — казав Шуман.

Далеко від батьківщини, у вигнанні, пройшла вся друга половина життя Шопена. Трагедія батьківщини злилася для нього з трагедією особистого життя. Особливо важкими були останні роки життя композитора — гнітюча самотність, нудьга, тяжка невиліковна хвороба, злидні.

Помер Фредерік Шопен в Парижі 17 жовтня 1849 року на 40-му році життя.

Велика і багатогранна музична спадщина Шопена — одна з вершин світової музичної класики: етюди, що зосередили в собі всю силу генія композитора, пройняті гордою мужністю епічні поеми, в яких чується грім гармат і тверда хода людей, прекрасні сонати і особливо друга, з похоронним маршем, мазурки-поеми, сповнені трепетом життя, сонцем, ароматом полів, лірично-задумливі ноктюрни, до яких приєднується й колискова — поетичне оповідання про чарівні сні дитини, романтично-пристрасні балади, навіяні образами народної фантазії, скерцо, вальси, концерти, пісні...

Слава Шопена швидко рознеслася над світом. Але буржуазні музикознавці не зрозуміли творчості великого композитора і намагалися представити його творцем аристократичних салонів.

Творчість Шопена стала надбанням народу. Безсмертна творчість великого сина польського народу несе над світом натхненний прапор полум'яного мистецтва.

Б. КАЦМАН.

сто», і мальовничу Віслу, і подарунок радянського народу народові польському — Палац культури... Бачили ми і церкву (костюл), де в стіні замуроване серце Шопена. Це й викликало у мене, «яке на паризькій бруку», кажучи висловом Міцкевича, такий вірш:

Є церква у Варшаві. Там стіна
Ховає Польщі й людськості
святиню —

Шопена серце.
Голосно луна
Своїм биттям те серце і донні.
Вони нам залишилися навик,
Ті чорні візерунки нотних

знаків...
Коли торкався клавіш Фредерік,
То сам Міцкевич — сам Міцкевич
плакав.

Коли найближчих, найдорожчих
ми

В останню проводжаємо
дорогу, —
Над нами має скорбними
крильми

Шопенів марш, крізь мідь
злетівши стрігу.

В Парижі, й на Майорці
голубій

Одним він жив могутнім
пориванням,
І з Польщі змученої вітровій
Схилився над його дрібним
писанням.

Мазурки й полонези — та ж вони
Народу голос, що живе

і творить...
Із цегли, із церковної стіни
Шопена серце з нашими
говорить...».

О. ГРЕЧАНИЙ.

АНАТОЛІЙ БОРТНЯК

ВЕСНА В СЕРЦІ

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА

Мабуть, нікому з нас, молодих поетів університету, не притаманне таке світле, щире відчуття весни, весни в серці людському, як Анатолію Бортняку.

Чистота і ніжність поезії Бортняка давно вже завоювала собі любов читачів. І радісно бачити, що ці риси Бортнякової поезії кріпнуть з кожним новим твором. Анатолій закінчує університет. Ця сторінка є ніби звітом його за п'ять років безперервних творчих пошуків. Анатолій виходить в життя, підготовлений не тільки до благородної праці філолога, але й до почесної, відповідальної роботи поета.

Валентин МОРОЗ.

Я ЛЮБЛЮ ТЕБЕ,
ЗЕМЛЕ МОЯ

Ой як синьо! І зелено як!
Ой же білі вишневі замети!..
Я люблю тебе, земле моя,
усіма почуттями поета.

Соловей заспіває в гаях,
незамінний провісник побачень.
Я люблю тебе, земле моя,
серцем юним, палким і гарячим.

Поле сходами пишно бую,
Клич заводу лунає з долини.
Я люблю тебе, земле моя,
трудою душею людини.

Це тому, що так вірю я
всьому рідному широко, без ліку,—
я люблю тебе, земле моя,
і людей твоїх славлю навіки.

**

На хати, на гаї, на поля
випав сніг, випав сніг серед ночі.
Тільки сонце, кохана, поглянь,
і зилою нам світить охоче.

Десь під стріхою пташка мала
привіталася з світом бадьоро,
і, здається, весна розцвіла,
вдруге цвітом встеливши простори.

То ж грудневого світлого дня
забіліла калина, неначе
в той же день, як тебе я обняв
і віддав тобі серце юначе.

Не тумани зневіри сумні,
а кохання нас горне до себе,
чисте, мов недоторканий сніг,
і глибоке, як сонячне небо.

ВЕЧІР

Яблука запахла,
сповнені за літо
і краси і сили
й доброго здоров'я.
Сонячно-промінним
шовком перевиту
просмолили вівці
ниточку-дорогу.

Перервавши тишу,
стомлені підводи
привезли співанки
молодиць рожевих.
У річках-озерцях
задрімали води,
соромливо місяць
засвітив-зажеврив.

Обережно вечір —
смаглий подорожній —
відчинивши хвіртку,
підійшов до хати,
тихо привітався
і спитав, чи можна
на копінці сіна
переночувати...

Поділля

Я часто згадую своє Поділля,
що дороге до болю і до сліз —
лугів шовково-радісне привілля,
горби, левади, таємничий ліс,
куди вночі хлопчиком подався,
щоб подивитись на Лісовика...
А далі Буг, де я не раз купався,
жовтопорогий Буг, стрімка ріка.
Або: кругом — жита! Важкі,
налиті...

І жайвора передранковий спів.
Я в полі пісню вивчився любити
І з працею ту пісню переплів.
О поле, поле! Всюди я з тобою,
як і тоді, в далекі літні дні.
З тих пір не йду дорогою
гладкою,
з тих пір мій шлях навіки
по стерні.

з тих пір мої усі колгоспні ранки
і вечори (о милі вечори!),
з тих пір моя — прекрасна
подолянка,

що жде мене усякої пори.
Я повернувся назад, моє Поділля,
бо над усе дорожче ти мені,
я повернуся до лугів привілля,
До Бугу та колючої стерні.

В. ЧУМАКУ

О червоний цвіте,
соколиний друже,
правда — любо жити?
Дуже! Дуже! Дуже!
Правда — сонце! Настрій!
Небо, шепіт лану...
Чом же, чом же айстри
так зів'яли рано?
Чи в пожежу-саяво
широко зронились,
чи ущерть нестямно
серце билось, билось?
Чи новим рубіном
в путь прозору кличе?
Подивись: промінно.
Проліски. Обличчя...
Хочу твого зору,
співу і конвалій
взяти в путь прозору
й далі-далі-далі.

Ранішній дзвін

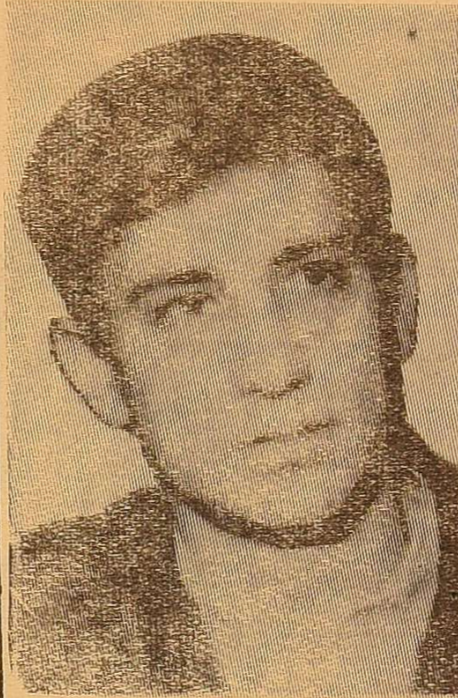
Рано-вранці слішаво
дзенькнув дзвін на дзвіниці,
заглушивши над ставом
спів бадьорої птиці.
Дід мій біля кувадла
не на жарт розізлився:
— Будь ти тричі неладний,
Ну чого роздзвонився?
Вітер пітні він руки,
молот взяв:

— Нумо, Боже,

хто кого перестука?
Хто кого переможе?

Моїм веснам

Як гостей своїх жаданих,
вас зустріну, роки-весни,
і розчулений промовлю:
Весни, весни молоді,
незнайомі і знайомі,
ви — мов ті казкові весла,
що човен несуть по морю
в чарівничу даль надій.
Ви, мов ластівки, стрімліві,
і, мов яблуньки, розквітлі,

СОНЕТ

Йде дівчина в гаю
з підсніжником в руках,
не ображається на парубочі
жарти.
Весела дівчора, свої школярські
парти
залишивши, біжить по гомінких
струмках.
Природа втратила перед зимою
страх,
та і чого тепер стара, по суті,
варта,
коли, ллючи тепло із вогняної
кварти,
мчить сонце іздала на гривистих
хмарках.
Вітає хлібороб його появу в небі,
на хліб, на сіль, на труд
запрошує до себе.
...Дарма, що снігу ще білють
острівці
та вітер інколи свое чоло
нахмурить,—
вже квіти на лозі сидять,
мов горобці,
і дивляться на світ з-під шубок
жовтобурих.

і, здається, що самі ви —
тільки казка, тільки сни.
Ой, скажіть мені по правді:
скільки неба, скільки світла
на своїх шовкових крилах
ви для мене принесли?..
Я люблю висоти неба,
я люблю, як вітер свище,
і милуюсь, як дороги
простяглися навкруги.
Я піду,— не зупинюся
біля того пристанища,
де ні сонця, ані бурі —
тільки сонні береги...
І десь там, в дорогах дальніх,
вас зустріну, роки-весни,
і розчулений промовлю:
Весни, весни молоді,
незнайомі і знайомі,
ви — мов ті казкові весла,
що несуть човен по морю
в чарівничу даль надій.

Леонтовича
пісні

Ну й дівчата — любо-мило! —
і такі ж вони дзвінкі!
Підтягнули, підхопили
не співанки, а вінки...
Сіють маки цвіт додолу
на бережку у ставка.
Мати з дому, мати доню,
вже вечеряти гука.
Не почує донька в гаї
Тих з дитинства знаних слів,
бо з подругами співає
Леонтовича пісні.
Про матусині тривоги,
про зозулині жалі,
про дударика малого
та завзятих ковалів,
про дівчину Катерину —
тільки вогники в очах.
Серце ластівкою лине
до котроїсь із дівчат.
Та вона і не узнає,
не скажу їй, ой же ні.
Хай при місяці співає
Леонтовича пісні.
Про отих червоних стрільців,
що рушали на війну...
Похитнувся вітрець на гілці
тай заслухавсь, тай заснув.
А дівчата — любо-мило! —
і такі ж вони дзвінкі!
Підтягнули, підхопили
не співанки, а вінки...
Тільки що це? — чисто, ясно
посміхнулася... Мені!..
Ну які ж бо ви прекрасні,
Леонтовича пісні!

**

Мені було і жарко й холодно,
усе кругом ходило ходором,
жбурило листям листопадним,
а сонце не сідало—падало.
І серце рвалося невгамовлене
від слів її, відверто мовлених,—
що вже давно у неї інший є,
у всіх відношеннях солідніший,
і що на днях до загсу, власне,
їх повезе машина власна.
І в доказ теореми хитрої
попід пліщиною горішини,

прихлопнувши розмову хвірткою,
в обійми кинулася іншому.
Йому, поважному, солідному,
з трудами вченими помітними.
Ним нареченою наречена,
вона здавалася спокійною,
але такою недоречною,
неначе жарти при покійнику.
...А все кругом ходило ходором,
бідую прококували галки.
Мені було і жарко й холодно,
а їм — ні холодно, ні жарко.

Ніч. Не спиться мені в хатині,
все про когось лелію гадку.
На віконці блищить сльозина
від їдкого диму цигарки.
Хтось там ходить у сляві ніжнім,
хтось кричить переможним
криком,
хтось там лебедем білосніжним
розправляє широкі крила.
Пильно в ніч — але там нікого,
лиш пурга павутинням в'ється,
тільки вишня з глухим докором,
наче ластівка, в шибку б'ється.

ВЕСНЯНКА

Іде Весна гаєм —
веснянок співає,
така білолиця,
чиста, як криниця.
А у світлих косах —
проліски та роси.
— Весно! Весно! — гукаю,
аж луна пішла по гаю.
Посміхнулася вона:
— Я, юначе, не Весна.
— А хто ти, — питаю, —
Чия?
— Мамина я, татова я,
тільки не твоя.
— А куди ти поспішаєш,
— Куди?
— На поля, на луги,
на колгоспні сади.
Іде вона гаєм,
веснянок співає,
така білолиця,
чиста, як криниця.
А у світлих косах —
проліски та роси.
— Дівчино, підожди.
Я — з тобою,
— Ну іди...
Ідемо, співаєм
гаєм-розмаєм
на поля, на луги,
на колгоспні сади
сіяти-садити,
урожай ростити.

На лижах

Подякувавши снігові,
що випав цими числами,
на лижах радо бігали
ми юними і чистими...
А зрештою, а зрештою,
спіткнувшись об ялиноньку,
вона упала з реготом
білявою сніжинкою.
Я руки їй простягував
і лагідно притягував,
ловив в ефірі тихому
її дівоче дихання.
Вона лукаво бавилася,
моє вагання бачачи.
І раптом стала доброю
у поцілунку довгому.
А потім ми сміялися,
і лижі не знаходили,
що унизу сховалася
при кущику смородини.
В село вертались дружними,
і нишком я підзорював
її падіння другого,
веселого, прозорого.

Заступник редактора
М. В. ПАВЛЮК.